

Songdalen kommune

Kontrollutvalgets årsmelding 2017

Temark

Agder og Telemark
Kontrollutvalgsekretariat IKS

1. INNLEDNING

Kontrollutvalget avgir med dette en samlet årsmelding for 2017. Denne skal gi et bilde av utvalgets formelle rolle, instruks, forholdet til revisjonen og sekretariatet og de viktigste saker som er behandlet i året med kommentar. Kontrollutvalget avgir hvert år uttalelse til kommuneregnskapet, adressert til kommunestyret. Etter forskrift for kontrollutvalg, skal kontrollutvalget årlig rapportere om resultatet av gjennomførte forvaltningsrevisjonsprosjekter og selskapskontroll. Bestemmelsen må ses i sammenheng med vedtatte planer og presenteres på denne måten for året 2017.

2. KONTROLLUTVALGETS SAMMENSETNING

Kontrollutvalget velges av kommunestyret og skal på vegne av kommunestyret føre det løpende tilsynet med den kommunale forvaltningen. Alle kommuner og fylkeskommuner er pliktig til å velge et kontrollutvalg. Kommunestyret kan foreta nyvalg av kontrollutvalgets medlemmer i valgperioden, men da må hele utvalget velges på nytt. Regler for valg av medlemmer til kontrollutvalget er fastsatt i egen forskrift. Det er strenge begrensninger i hvem som er valgbare til utvalget. Kommuneloven krever at minst ett av medlemmene skal velges blant kommunestyrets medlemmer. Departementet har tolket det slik at dette gjelder ved konstituering.

Medlemmer og personlige varamedlemmer 2017

Medlemmer	Varamedlemmer
Espen Alf Halvorsen (KRF), leder	Jan Kåre Haugland (KRF)
Stein Vidar Eikholm (FRP), nestleder	Jan Cato Larsen (FRP)
Solveig Nordkvist (Uavh.), medlem	Olly Kristensen (AP)

3. RAMMER FOR KONTROLLUTVALGETS ARBEID

Etter Kommunelovens § 77 er kommunestyret pålagt å opprette et eget kontrollutvalg som skal forestå det løpende tilsyn og kontroll med den kommunale forvaltning og de folkevalgte organ som kommunestyret har opprettet. Tilsynet og kontrollen skjer på vegne av kommunestyret. Kommunelovens § 77 slår fast:

”4. Kontrollutvalget skal påse at kommunens eller fylkeskommunens regnskaper blir revidert på en betryggende måte. Kontrollutvalget skal videre påse at det føres kontroll med at den økonomiske forvaltning foregår i samsvar med gjeldende bestemmelser og vedtak, og at det blir gjennomført systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og forutsetninger (forvaltningsrevisjon).

5. *Kontrollutvalget skal påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eller fylkeskommunens interesser i selskaper m.m. ”*

Kontrollutvalgets oppgaver er i utgangspunktet gitt i kommuneloven § 77, og i forskrift om kontrollutvalg av 15.06.2004, men kommunestyret kan konkret be utvalget utføre særskilte tilsynsoppgaver på sine vegne. Kontrollutvalgets hovedoppgave er å føre tilsyn og kontroll med den kommunale forvaltningen på vegne av kommunestyret og påse at kommunen har en forsvarlig revisjonsordning. Kontrollutvalget skal ifølge kommuneloven sørge for mange oppgaver som vi vil komme nærmere inn på senere.

4. OPPLÆRING OG KURS

Det stilles stadig større krav og forventninger til kontrollutvalgets kompetanse, både fra det politiske miljø og kommunens innbyggere. Endret regelverk gjør det nødvendig å legge til rette for opplæring og kursvirksomhet for alle medlemmer av kontrollutvalget. Kunnskap om kontrollutvalgets rolle, oppgaver og lovverk er nødvendig for å utføre de oppgaver som fremgår av lov og forskrift. Slik opplæring og kursvirksomhet kan skje lokalt (høst og vårkonferanse i regi av Temark) eller gjennom sentrale tilbud. Kontrollutvalget inviteres blant annet årlig til kontrollutvalgskonferansen i regi av Norges kommunerevisorforbund (NKRF) og Fagkonferansen i regi av Forum for kontroll og tilsyn (FKT). Dette er viktige samlinger for å tilføre kontrollutvalgets medlemmer ny kunnskap, og det er en arena der kontrollutvalgsmedlemmer fra hele landet møtes, drøfter saker og arbeidsmetoder. Temark har arrangert to regionale konferanser for kontrollutvalgsmedlemmer i 2017. Dette for å øke og utvikle både nye og erfarne kontrollutvalgsmedlemmer sin kompetanse om kontrollutvalgets rolle, oppgaver og lovverk. Kontrollutvalget har i 2017 deltatt på Temark sine konferanser og NKRF sin Kontrollutvalgskonferanse.

5. SEKRETARIAT

Kontrollutvalget får sekretariatsbistand fra Agder og Telemark kontrollutvalgssekretariat IKS (Temark). Kommunen ble medeier av Temark fra 01.07.14 i forbindelse med etableringen av sekretariatet i Agder. Med oppdrag for 34 kommuner og fylkeskommuner i Vest-Agder, Aust-Agder og Telemark er Temark et av landets største kontrollutvalgssekretariat. Sekretariatet har syv ansatte og fast sekretær for kontrollutvalget er Sander Haga Ask.

Sekretariatet utreder, saksbehandler, bistår kontrollutvalget i praktisk tilrettelegging og oppfølging av møter, samt vedtaksoppfølging. I det løpende arbeidet er sekretariatet bindeledd mellom utvalg og revisjonsselskap, og utfører oppgaver på vegne av kontrollutvalget.

6. REVISJON

Kommunen er medeier i, og har avtale om levering av revisjonstjenester med Agder Kommunerevisjon IKS. Selskapet leverer revisjonstjenester til 9 kommuner i Agder og Vest-Agder fylkeskommune. Selskapet utfører regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og selskapskontroll for kommunen. Oppdragsansvarlig regnskapsrevisor er Morten Gahrse og oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor er revisjonssjef Tor Ole Holbek.

Kontrollutvalget skal påse at revisjonen av kommunen skjer på en betryggende måte. Det er derfor viktig at utvalget har god dialog med revisor og holder seg orientert om revisjonens arbeid. Kontrollutvalget gjennomfører sitt påseansvar ovenfor revisjonen ved at revisor fast orienterer i kontrollutvalgets møter om det pågående revisjonsarbeidet. Revisor har i 2017 i tråd med god revisjonsskikk lagt frem uavhengighetserklæringer og orientert om revisjonens overordnede revisjonsstrategi.

7. ØKONOMI

For å utøve sin funksjon på en god måte har kontrollutvalget lagt vekt på å be kommunestyret om økonomiske rammer som muliggjør den aktiviteten som det legges opp til i møte- og arbeidsplanen. Kontrollutvalget er i henhold til kommuneloven pålagt å utarbeide budsjettforslag for kontroll- og tilsynsvirksomheten i kommunen.

Regnskapstallene for den samlede kontroll- og tilsynsvirksomheten i kommunen fremkommer av kommunens samlede årsregnskap. Det er sum for kontroll, tilsyn og revisjon som er vedtatt av kommunestyret. I denne posten ligger det kostnader til drift av kontrollutvalget, kjøp av sekretariattjenester og kjøp av revisjonstjenester.

Beskrivelse	Budsjett 2017	Regnskap 2017
Møtegodtgjørelse m.v.	55 000	38 288
Kurs og andre utgifter	30 000	24 106
Kjøp fra IKS		
a. Revisjon (revisjonshonorar, møtedeltagelse og forberedelse)	704 000	685 090
b. Selskapskontroll	60 000	60 000
c. Sekretariat	91 000	90 600
Totalutgifter	939 000	898 084

Kontrollutvalget har i 2017 et mindreforbruk på kr. 40 916. Dette kommer i hovedsak av et mindreforbruk på kostnadene til revisjon og møtegodtgjørelse til kontrollutvalget. Når det gjelder møtegodtgjørelse til kontrollutvalgets medlemmer er det ved en feil kun blitt utbetalt

leders faste godtgjørelse, mens godtgjørelsen per møte til medlemmene ikke er blitt utbetalt. Dette vil derfor bli utbetalt og ført på regnskapet for 2018.

8. KONTROLLUTVALGETS ARBEID – MØTER OG SAKER

Kontrollutvalget har i 2017 avholdt 5 møter og behandlet 30 saker. Dette er en nedgang fra 35 saker i 2016, men mer enn 26 saker som ble behandlet i 2015.

Stortinget har vedtatt å oppheve kommuneloven § 77 nr. 8. Det innebærer at kontrollutvalget i likhet med andre folkevalgte organ som hovedregel skal holde åpne møter. Lovendringen trådte i kraft fra 01.07.2013. Sakskart, saksdokumenter og protokoller legges løpende ut på kommunens og sekretariatets hjemmeside.

Utvalget ønsker å ha oppdatert informasjon om kommunens virksomhet, og samtidig gjøre egen funksjon mer kjent. Administrasjonen har ved flere anledninger blitt invitert til kontrollutvalget for å orientere om forskjellige virksomhetsområder i kommunen. Kontrollutvalget ønsker å være synlig og ha god kontakt med kommunens ledelse. Rådmannen, representanter for rådmannen har deltatt på flere av utvalgets møter, noe kontrollutvalget oppfatter som en styrke i sitt arbeid.

En stor del av kontrollutvalgets saksbehandling omfatter forhold utvalget er pålagt å arbeide med, gjennom kravene i kommuneloven § 77 og forskrift om kontrollutvalg. Hvilket fokus som velges i de ulike arbeidsoppgavene er det i stor grad opp til utvalget å definere selv.

Kontrollutvalget kan etter anmodning fra kommunestyret, etter innspill fra innbyggere eller på eget initiativ ta opp forhold ved kommunens virksomhet, som kan knyttes til utvalgets tilsynsarbeid. Kontrollutvalget er også opptatt av hvordan kommunen følger opp rapporter fra andre tilsyn.

I det følgende har vi trukket frem noen av sakene som har vært behandlet i løpet av året 2017. Regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og selskapskontroller er trukket ut som egne kapitler henholdsvis kapittel 9, 10 og 11.

- Songdalen kontrollutvalg årsmelding 2016
- Returkraft AS
- Revisors egenvurdering av uavhengighet 2017
- Saksbehandling av sak 1/16 Songdalen kommunestyre
- Årsregnskap og årsrapport 2016 Songdalen kommune
- Årsrapport 2016 for Kemneren i Kristiansandsregionen
- Orientering om varslingsrutiner i Songdalen kommune
- Orientering om første tertialrapport 2017
- Samordnet tilsynskalender 2017
- Selskapskontroll KBR
- Budsjett for kontroll, tilsyn og revisjon 2018 Songdalen kommune
- Overordnet revisjonsstrategi regnskapsrevisjon 2017 Songdalen kommune

- Orientering om barnevernstjenesten for Kristiansandsregionen
- Orientering om andre tertialrapport 2017 og budsjett 2018
- Bestilling av neste forvaltningsrevisjonsprosjekt
- Møte og arbeidsplan 2018

9. REGNSKAPSREVISJON

Revisjon av årsregnskapet er en helt sentral del av kommunens egenkontroll. Revisor skal gi trygghet for at en kan stole på informasjonen kommunen gir om sin økonomi. Dette er en viktig oppgave. Revisor er en uavhengig og objektiv tredjeperson som gjennom sine kontroller kan avdekke og forebygge feil og mangler i den økonomiske rapporteringen. Revisor vil i tillegg veilede kommunen for å bidra til å forebygge og avdekke feil og misligheter.

Kontrollutvalget skal påse at kommunen blir revidert på en betryggende måte. Utvalget er derfor avhengig av at revisor gir tilstrekkelig rapportering om revisjonsarbeidet. At kontrollutvalget og revisor har en god dialog og god forståelse av sine oppgaver, er viktige forutsetninger for å være trygg på at revisjonsarbeidet blir forsvarlig utført.

Kontrollutvalget registrerer at revisors arbeid med å utføre regnskapsrevisjon de siste årene er blitt mer omfattende, spesielt knyttet til de mange attestasjonsoppgaver (særattestasjoner) som utføres på vegne av staten og andre offentlige organer. I tillegg til avgitte beretninger og uttalelser mottar kontrollutvalget jevnlig i møter informasjon om utført regnskapsrevisjon. Kontrollutvalget har ved flere anledninger gitt uttrykk for at det gjøres mye godt arbeid innenfor området regnskapsrevisjon og at de er fornøyd med måten revisjonen løser oppdraget på.

10. FORVALTNINGSREVISJON

Forvaltningsrevisjon er et verktøy som kommunestyret og kontrollutvalget skal bruke for å sikre at kommunen drives på en måte som ivaretar innbyggernes behov og rettigheter best mulig. Forvaltningsrevisjon er en av de pålagte oppgavene til kontrollutvalget. Gjennom forvaltningsrevisjon kan kontrollutvalget undersøke om kommunen etterlever regelverk, når fastsatte mål, og om ressursene forvaltes på en effektiv måte.

Kontrollutvalget har vært delaktig i valg av tema og utforming av problemstillinger basert på en risiko- og vesentlighetsvurdering, innenfor de rammer som er gitt av kommunestyret. Kontrollutvalget er delegert myndighet til å bestemme hvordan avsatte ressurser til forvaltningsrevisjon skal benyttes, og revisjonen har gjennomført forvaltningsrevisjonen i henhold til faglige krav i løpet av valgperioden.

Selv om det er spesifikke krav til gjennomføring av en forvaltningsrevisjon, er det viktig at kontrollutvalget involverer seg i valg av problemstillinger, avgrensninger og tilnærming. Forvaltningsrevisjon gir kontrollutvalget muligheten til å gå i dybden i ulike saksforhold, innen

ethvert virksomhetsområde i kommunen. Forvaltningsrevisjon vil derfor kunne ha høy nytteverdi, både i utvalgets kontrollvirksomhet, og i kommunens internkontroll og forbedringsarbeid.

Kontrollutvalget skal minst en gang i valgperioden og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret er konstituert, utarbeide en plan for forvaltningsrevisjon. Planen skal vedtas av kommunestyret selv, men kommunestyret kan delegere til kontrollutvalget å gjøre endringer i planperioden.

Kontrollutvalget behandlet i møte 06.12.2016 sak 31/16 overordnet analyse og plan for forvaltningsrevisjon 2016-2019. På planen er følgende prosjekter prioritert:

- **Overordnet:**
 - o Gjeldsnivået (vesentlighet H)
- **Økonomisektoren:**
 - o Etterlevelse av selvkostregler (vesentlighet M/H)
- **Enhet for samfunnsutvikling**
 - o Vann- og avløpsinfrastruktur – overvannsproblematikk (vesentlighet M/H)
 - o Drift og vedlikehold av IT-systemer (vesentlighet M/H)
- **Enhet for tjenester**
 - o Helhetlig og koordinerte helse og omsorgstjenester (vesentlighet H)
 - o Mottak asylsøkere og flyktninger (vesentlighet H)
 - o Kommunale NAV-tjenester (vesentlighet M/H)
 - o Behandling og oppfølgingstilbud til personer/pasienter med psykiske lidelser og/eller rusrelaterte problemer (vesentlighet H)

Revisjonen har i 2017 levert selskapskontrollrapporten om Kristiansandsregionen brann- og redning med en forvaltningsrevisjon av feieravdelingen og kontrollutvalget behandlet rapporten i sitt møte 28.02.2017. Forvaltningsrevisjonen har hatt som formål å undersøke følgende:

- A. Første del – eierskapskontroll av KBR (både fra et eierperspektiv og fra et selskapsperspektiv)
 - Eierperspektiv:
 - o Stiftelsesdokumenter og selskapsavtale
 - o Selskapets økonomiske stilling
 - o Har kommunen etablert tydelige føringer for sitt eierskap?
 - o Har kommunen regler og rutiner for eierskapsoppfølgingen?
 - Selskapsperspektiv:
 - o Representantskapet - sammensetning, kompetanse og mandat
 - o Styre - sammensetning, kompetanse og mandat
 - o Hvordan rapporterer selskapsorganene til selskapets eiere?
 - o Har styret egen styreinstruks?
 - o Har styrets medlemmer registrert seg i styrevervregisteret?
 - o Har styret rutiner for håndtering av problemstillinger knyttet til habilitet?
- B. Annen del – forvaltningsrevisjon av feieravdelingen ved KBR
 - Måloppnåelse - i hvilken grad når feiervesenet de ulike mål som gjelder for avdelingens ansvarsområde?
 - Regelverksetterlevelse - i hvilken grad etterleveres de aktuelle rettsreglene på område?

- Internkontrollrutiner - hvilke interne systemer har feiervesenet for å sikre forsvarlig gjennomføring av tilsyn og feierinspeksjoner?

På grunnlag av de vurderinger revisjonen har gjort i selskapskontrollen av KBR og i forvaltningsrevisjonen av feieravdeling har revisjonen kommet med anbefalinger knyttet til følgende områder:

- Oppfølging av eierskap i samsvar med eierskapsmeldinger og eierstrategi
- Utarbeidelse av etiske retningslinjer og instruksjoner for styret og daglig leder
- Delegasjonsvedtak i samsvar med anbefaling fra DSB
- Opprettelse av felles klageorgan
- Oppdatering av selskapsavtalen
- Styrket begrunnelse i vedtak om fyringsforbud
- Utarbeide skriftlige rutiner for feiing og tilsyn
- Revidering av rutinene for risikokartlegging, som grunnlag for fastsetting av feie- og tilsynsbehov, til ny forskrift om brannforebygging, der minimumsintervallet for feiing og tilsyn med fyringsanlegg er tatt bort

Kontrollutvalget behandlet rapporten i sitt møte 28.02.2017 og fulgte opp rapporten funn og anbefalinger i sitt møte 19.09.2017.

11. SELSKAPSKONTROLL

Selskapskontroll er en av de pålagte oppgavene til kontrollutvalget og er et viktig virkemiddel for å sikre at selskapene underlegges demokratisk styring og kontroll.

I kommunestyrets møte 14.12.2016 ble følgende Plan for selskapskontroll 2016-2019 vedtatt:

- *Returkraft AS (H)*
- *Avfall Sør AS m/datterselskap (H)*
- *Kristiansandsregionens kommunale IKT tjenester (M/H)*
- *Vest-Agder museet IKS (M)*
- *Varodd AS (hvis avtale)*

Revisjonen har siden 2012 og frem til i dag brukt betydelige ressurser til å følge opp selskapskontrollen i Returkraft AS og har holdt kontrollutvalget løpende orientert i hvert møte. På bakgrunn av revisjonens oppfølging av selskapet fikk kontrollutvalget et eget notat om rentesaken i Returkraft med revisjonens anbefalinger. Notatet og saken ble videresendt til kommunestyret til orientering.

Kontrollutvalget har i 2017 behandlet selskapskontroll med Kristiansandsregionen brann og redning IKS og forvaltningsrevisjon av feieravdelingen (omtalt nærmere i årsmeldingens kap. 10.)

12. KONKLUSJON OG AVSLUTTENDE KOMMENTARER

Kontrollutvalgets årsmelding for 2017 legges med dette frem for kommunestyret til orientering. Ved å se årsplan og årsmelding for 2017 i sammenheng, kan kommunestyret se om de vedtatte oppgaver og målsettinger for kontrollutvalget er eller blir fulgt opp.

Songdalen, 27. februar 2018

Espen Alf Halvorsen
Leder

Sander Haga Ask
Sekretær